

אורי כהן

אורי כהן | נסים לאון

מעמד הביניים המזרחי בישראל

מתאבק לניעות לניעות במאבק

מעמד הביניים המזרחי בישראל

ממאבק לניעות לניעות במאבק

אורי נהן ונסים ליאון

מאגנס, תשפ"ד, 320 עמ'

באמצעות תיאור הפערים בנגישות להשכלה גבוהה מתארים המחברים כיצד נשמרו פערי המעמד בין יוצאי אירופה ליוצאי ארצות האסלאם בישראל, וכיצד הפערים לא נותרו רק מנת חלקם של העולים החדשים אלא הועברו גם לדורות הבאים. לא מדובר בתהליך שהתרחש מאליו. המחברים עוקבים אחר פרוטוקולים של דיונים שעסקו בניסיונות לפתור את הבעיה, ומצביעים על הכוחות שסיכלו את הפתרונות. פתרון אחד היה הקמת מכינות קדם אקדמיות במטרה לקדם צעירים טעוני טיפוח – מושג שהתייחס באותם ימים באופן בלעדי לנערים יוצאי ארצות האסלאם – אך חלק גדול מהמקומות בהן נתפסו על ידי בעלי קשרים ובוגרי החינוך הקיבוצי שלא ניגשו למבחני בגרות. פתרון נוסף היה הקמת האוניברסיטה הפתוחה, שנועדה לאפשר ליוצאי הפריפריה לרכוש השכלה גבוהה, אך אנשי האוניברסיטה העברית שהתנגדו להרחבת שערי ההשכלה הגבוהה עיכבו את ההכרה בתאריה. המחברים אינם מסתפקים בניסיונות כושלים ומצביעים גם על ניסיון שהצליח – מהפכת המכללות. הם מראים כיצד המכללות יצרו מעמד ביניים חדש שעליו נמנים בעלי השכלה אקדמית רבים מצאצאי העולים מארצות האסלאם. בפרק מעניין הם מאפיינים את השיח על מסורתיות כניסיון להעניק יוקרה תרבותית לבני מעמד הביניים החדש. על אף התמונה האופטימית שהספר מציג, חשוב לשאול האם ההצלחה של רבים מיוצאי ארצות האסלאם להיכנס למעגל האקדמי משקפת רק את השיפור במעמדם, או שהיא משקפת גם את ירידת ערכה הסמלי של ההשכלה הגבוהה.